

Intellektuell funktionsnedsättning och arbete

Magnus Tideman

Förvärvsarbete

- Unga med funktionsnedsättning har svårt att etablera sig på arbetsmarknaden, särskilt unga som har en intellektuell funktionsnedsättning
- Ingen märkbar förbättring de senaste 30 åren

Intellektuell funktionsnedsättning

- Förändring av gruppen över tid
- 0,6 % av befolkningen fram till mitten av 1990-talet – nu ca 2 %
- Gemensamt: bakgrund i särskolan
- Stor variation i grad av intellektuell funktionsförmåga
- Ibland kombination med andra funktionsnedsättningar

HURPID

- Pipeline från särskola till daglig verksamhet?
- Länge saknats tillförlitligt underlag
- Register (HURPID) med 12 265 fd gymnasiesärskoleelever, i princip alla i Sverige som slutat särskolan 2001-2011

Sysselsättning

- Daglig verksamhet = 47 %
 - Arbete = 22,4 %
 - Studier = 6,6 %
 - Saknar känd sysselsättning = 24 %
-
- Fler män än kvinnor i arbete
 - Förvärvsarbete minst vanligt i storstäder
 - Högutbildade svenska föräldrar i storstad = daglig verksamhet

24 % saknar känd sysselsättning

- (NEED) Not in Education, Employment or Daily activity
- Vill arbeta
- Brist på förberedelser i skolan
- Skickas runt – ”Svarte Petter”
- Kombination/kombineras med andra svårigheter
- Påverkar självförtroende, sociala relationer,

Främjande och hindrade faktorer

- Typ av funktionsnedsättning slår olika i olika branscher
- Kön och etnicitet lägger sig ovanpå effekten av funktionsnedsättning.
- Utbildning viktig (av de med funktionsnedsättning som finns på arbetsmarknaden har 33 % gymnasium och 67 % högre utbildning)
- Standardiserade metoder = inga mirakelkurer
- Arbetsgivare mer positiva att anställa när samhället erbjuder praktiskt och ekonomiskt stöd
- Individuella förmågor/svårigheter, dåligt anpassad miljö/uppgifter, negativa attityder och brister i stöd – kombination och samspel

Kunskapsluckor

- Vilka erfarenheter har personer med intellektuell funktionsnedsättning och arbetsgivare?
- Genus, etnicitet, ålder, klass
- Förberedelser i skolan?
- Metoder/förhållningssätt?
- Framgångsfaktorer?
- Longitudinella studier, hållbarhet, rörlighet?
- Strukturella mekanismer, interaktion mellan stödsystem
- Samhällsekonomiska analyser
- Kvotering?

Synsätt på funktionshinder

- **Medicinsk/individuell modell**
- Diagnos – behandling – ”normal funktion”
- **Social modell**
- Samhällets barriärer och förtryck skapar funktionshinder
- **Relativ modell**
- Funktionshinder skapas i mötet mellan en individ med funktionsnedsättning och en icke-anpassad omgivning/miljö

- Samspelet mellan individ och omgivning – Mer än att bara träna/försöka förändra individens förmåga
- Arbete allena saliggörande? Meningsfulla sysselsättningsalternativ